

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Реверчук Сергій Корнійович

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри банківського і страхового бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Якимів Андрій Михайлович

*аспірант кафедри банківського і страхового бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка*

У сучасних умовах українська економіка переживає одне з найбільших потрясінь з часів своєї незалежності. Повномасштабна війна росії проти України завдала удару по економічній системі нашої держави. Малий бізнес фактично виживає у таких умовах, зокрема виробництво основних видів продукції скорочується. Проте, малий бізнес безперечно виступає основою сталого економічного розвитку економіки країни через забезпечення конкурентоспроможності та надходжень ВВП, соціальної захищеності суспільства, формування та підтримку середнього класу тощо.

Причинами такого розвитку подій є відтік кадрів за кордон і часткове переселення в західну частину держави, сотні тисяч і навіть мільйони людей тимчасово витісняються з активного економічного життя. Саме тому, важливим за таких умов є підтримка вітчизняної економіки на належному рівні та у найближчій перспективі досягнення довоєнних економічних показників.

Поступове відновлення ринкової вартості ресурсів ускладнює доступ до кредитів для бізнесу та громадян, сприяє стриманому попиту в економіці та неадекватній заставі для позичальників. Своєчасним заходом, який реально сприяє покращенню ситуації, експерти називають програму релокації – перенесення виробництва (переведення в безпечнішу зону) [2]. З березня 2022 р. Уряд фактично розпочав програму підтримки підприємств з метою стабілізувати українську економіку шляхом переміщення бізнесу з регіонів поблизу або в зоні бойових дій у безпечніші регіони, що знаходяться на Заході України.

В умовах війни як для малого бізнесу, так і для самих банківських установ є беззаперечно ризиковими в питанні видачі та отриманні кредитних ресурсів. Звичайно, що банки намагаються підтримувати своїх клієнтів, надаючи кредитні канікули, переглядають процентні ставки за кредитами, знижують, або і скасовують деякі види комісій. Щодо державних органів влади, то також стараються у будь-який спосіб

підтримати малий бізнес. З березня 2022 р. стартувала програма з релокації бізнесу (перенесення 740 виробничих потужностей підприємств із зон бойових дій у більш безпечні місця (головним чином, у західні області України)). А тому переважна більшість банків України відновили видачу кредитів та особливо збільшилася кількість заявок на кредит від малого та середнього бізнесу.

Найбільшу частку кредитних коштів від банківських установ отримали аграрії, що, у свою чергу, фактично доводить необхідність підтримки розвитку саме цього сектору. Найбільше кредитів аграріям видали «ПриватБанк», «Райффайзен Банк», «Укргазбанк», «Ощадбанк», «Укрексімбанк», «Креді Агріколь Банк», «ПУМБ».

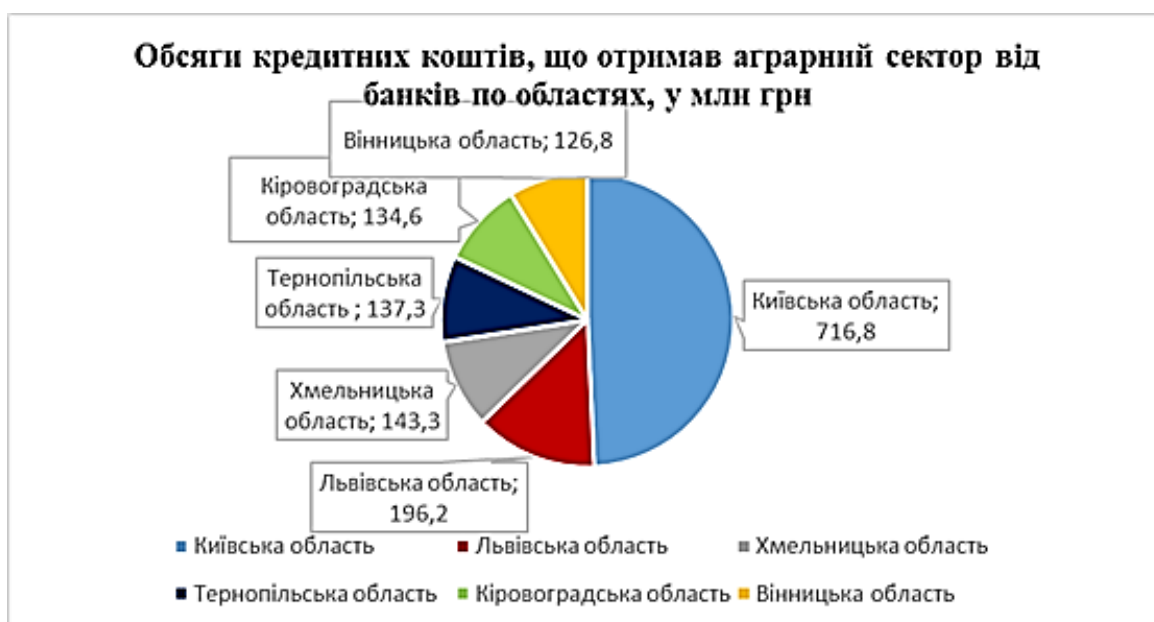

Рис. 1. Обсяги кредитних коштів, що отримав аграрний сектор від банків по областях, у млн грн

Джерело: складено автором на основі [1]

На рис. 1 зображено ключові області, які отримали від банків кредитні кошти. Як бачимо, банки активно прокредитували Київську обл. – 716,8 млн грн та Львівську обл. – 196,2 млн грн. Вінницька область отримала від банківських установ порівняно з Київською на 590 млн грн менше. Хмельницька, Тернопільська, Кіровоградська області отримали в середньому по 9% від усіх кредитних коштів.

У цілому ж за 2022 р. понад 41 193 аграрії залучили кредитів на 90 млрд 850 млн грн. Серед ТОП-5 регіонів за показником отриманих кредитів – Київщина (14,9 млрд грн), Вінниччина (8,8 млрд грн), Кіровоградщина (8,3 млрд грн), Дніпропетровщина (6,5 млрд грн), Одещина (5,8 млрд грн).

У часі війни уряд ухвалив рішення про надання фінансової підтримки мікро-, малому та середньому бізнесу на відновлення

частково або повністю зруйнованих внаслідок бойових дій виробничих потужностей. Агропідприємства також можуть розраховувати на таку підтримку. Саме за допомогою Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» Фонд розвитку підприємництва уклав угоди про співробітництво з 44 банками.

Крім того, банки кредитують бізнес на енергозабезпечення, купівлю та встановлення обладнання, що забезпечує безперебійну роботу енергосистеми бізнесу. Кредитування таких інвестицій здійснюється під процентну ставку 0% річних [1]. Станом на 05.12.2022 р. суб'єкти підприємництва отримали від уповноважених банків 51 158 кредитів на загальну суму 157,97 млрд грн, з яких 32 924 – від банків державного сектору економіки на загальну суму 63,37 млрд гривень [3].

Таким чином, розвиток малого бізнесу відіграє важливу роль в забезпеченні стабільності економіки країни. Однак у сучасних умовах все важче, а саме через нестачу доступних джерел фінансування, серед яких важливе значення належить банківському кредитуванню. Підсумовуючи вище наведене, можна чітко стверджувати, що банки кредитують малий бізнес, хоча і вони переживають складні часи в умовах війни. Банки з особливою обережністю ставляться до видачі кредитів малому бізнесу через високу ризиковість та низьку рентабельність таких операцій для банківських установ.

Список використаних джерел:

1. Аграрії вже залучили понад 90 млрд грн кредитів за 2022 рік. URL: <https://minagro.gov.ua/news/agrariyi-vzhe-zaluchili-ponad-90-mlrd-grn-kreditiv-za-2022-rik>.
2. Огляд реалізації програми релокації підприємств в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentarijeksportiv/ohlyad-realizatsiyi-prohramy-relokatsiyi-pidpryemstv-v-ukrayini>.
3. Українські банки кредитують бізнес на енергозабезпечення у рамках Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-ukrainski-banky-kredytuiut-biznes-na-enerhozabezpechennia-u-ramkakh-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9>.